

Nepal

PRAWO DO EDUKACJI

Cel ogólny: uświadomienie znaczenia edukacji w życiu człowieka

Cele szczegółowe:

Dziecko

- dostrzega podobieństwa i różnice dotyczące polskich i nepalskich szkół i przedszkoli,
- rozumie, dlaczego edukacja jest ważna w życiu człowieka,
- potrafi powiedzieć, jakie umiejętności daje szkoła (umiejętność czytania i pisania, liczenia),
- zna konsekwencje braku podstawowej edukacji,
- wie, dlaczego nie wszędzie dzieci mogą chodzić do szkoły,
- wskazuje Nepal na mapie Azji,
- wie, że Himalaje to najwyższe góry świata,
- zna nazwę najwyższej góry świata,
- intuicyjnie rozumie pojęcie grupy etnicznej,
- poznaje przykładowe grupy etniczne Nepalu: Szerpów i Newarów,
- tworzy własną mandalę według wzoru,
- rozwija kreatywność,
- wyjaśnia pojęcia „turysta”, „himalaista”,
- zna swoje prawa,
- wie, że każde dziecko na świecie ma prawo do edukacji.

Miejsce: sala lekcyjna ze stolikami do pracy w grupach

Materiały:

✂ **do zajęć:** polityczna i fizyczna mapa Azji, prezentacja o Nepalu, plan miejscowości w której znajduje się szkoła (opcjonalnie), pisaki, małe karteczki (np. typu post-it), duże arkusze papieru (3-4 sztuki), powielony dla każdego ucznia szablon mandali (załącznik nr 1) lub odtworzony jej schemat na dużych arkuszach papieru (w przypadku pracy grupowej) oraz materiały do stworzenia mandali, do wyboru: kredki, pastele, farby i pędzle, plaste-lina, ziarna zbóż, nasiona owoców, suszone owoce, klej;

✂ **do gry:** nie potrzeba akcesoriów;

✂ **do domu:** powielona dla każdego dziecka domowa karta pracy.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Himalaje

Powitaj dzieci i powiedz, że cieszysz się, że znów możecie się spotkać. Wyjaśnij, że dziś udacie się w podróż do wyjątkowego kraju położonego w najwyższych górach świata – Himalajach. Ten kraj to Nepal. Odnajdźcie go na mapie. Pokaż dzieciom mapę fizyczną Azji. Wyjaśnij, że kolorem pomarańczowym/czerwonym zaznaczone są na mapie tereny najwyżej położone – góry. Poproś o wskazanie Himalajów i odnalezienie Mount Everestu – najwyższej góry świata. Młodszym dzieciom wskaż ją samodzielnie. Pokaż zdjęcia Himalajów i poproś, by dzieci zastanowiły się, jak można by nazwać te góry, gdyby nie miały nazwy. Po wyczerpaniu pomysłów wyjaśnij, że nazwa „Himalaje” znaczy „siedziba śniegów” (z sanskrytu: *himá*, czyli zima, śnieg, oraz *ālaya*, czyli

siedziba, leżący), zaś Mount Everest po nepalsku nazywa się **Sagarmatha**, czyli „Czoto Nieba”. Szczyt ma wysokość 8848 m n.p.m. – to tyle, ile miałby wieżowiec z ok. 3 tysiącami pięter albo 300 dziesięciopiętrowych wieżowców ustawionych jeden na drugim. Wyjaśnij, że większą część Nepalu (ok. 80 %) pokrywają góry o średniej wysokości ok. 6 tysięcy m n.p.m. i aż 8 z 10 szczytów na świecie przekraczających 8 tysięcy m n.p.m.

Z tego właśnie powodu Nepal jest bardzo często odwiedzany przez himalaistów, czyli osoby wspinające się na najwyższe szczyty świata. W wysokich partiach Himalajów żyje lud Szerpów, spośród którego wywodzi się najwięcej himalaistów i zdobywców Mount Everestu. Pierwszymi ludźmi, którzy stanęli na szczycie góry (w roku 1953), byli nepalski Szerpa Tenzing Norgay oraz Nowozelandczyk Edmund Hillary.

Jak wygląda życie w górach?

Zapytaj dzieci, czy chciałyby mieszkać w Nepalu. Czy życie w górach, i to tak wysokich, jest łatwe? Jak ono może wyglądać? A jak mieszkanie w Himalajach może wpływać na życie dzieci? Jak wygląda życie dorosłych, czym mogą się zajmować, gdzie pracować? Jaką korzyść mogą dać im najwyższe góry świata?

Dlaczego nie każde dziecko chodzi do szkoły?

Poproś, aby dzieci indywidualnie zastanowiły się, jak blisko mają do najbliższej szkoły/przedszkola (niekoniecznie chodzi o tę placówkę, do której chodzą, ale o tę, która jest najbliżej ich miejsca zamieszkania). Jak długo by tam szły na piechotę? Czy do szkoły/przedszkola da się dojechać samochodem, autobusem lub rowerem?

Poproś, aby uczniowie, wracając dziś ze szkoły/przedszkola, policzyli, ile mają kroków do domu. Jeśli mama lub tata podwozi ich samochodem lub jadą autobusem, niech wezmą pod uwagę kroki do i z samochodu/autobusu.

W starszych grupach można odległości między domem a szkołą zmierzyć na planie miasta. Wyjaśnij, że połowa Nepalczyków mieszka na wąskim pasku nizin rozciągających się na południu kraju, a druga połowa w górach, często we wsiach, które nie są połączone drogą z żadnym miasteczkiem. Zdarza się, że do najbliższej szkoły trzeba iść pieszo 2 godziny górskimi ścieżkami, a później kolejne 2 godziny wracać. Czasami szkoła jest tak daleko, że nawet małe dzieci muszą wyjechać z domu i zamieszkać w internacie. Wiele dzieci w Nepalu wcale nie chodzi do szkoły. Niektórzy rodzice są zbyt biedni, by je tam postać. Czasem szkoła jest zbyt daleko, a dzieci zbyt słabe lub chore. Rodzice, którzy sami nie chodzili nigdy do szkoły i nie potrafią czytać ani pisać, nie zdają sobie sprawy, jak bardzo edukacja jest ważna i ile potrafi w życiu zmienić.

Czy warto się uczyć?

Podziel dzieci na 3-4 osobowe grupy, rozdaj pisaki i małe karteczki (np. typu post-it). Poproś, aby grupy napisały/narysowały, dlaczego warto się uczyć, do czego potrzebna jest umiejętność czytania i pisania czy liczenia, co umożliwi wiedza zdobyta w szkole. Poproś, aby każda grup przygotowała co najmniej kilkanaście odpowiedzi. Z młodszymi dziećmi możesz porozmawiać na ten temat. Dla ułatwienia możesz zadawać pytania pomocnicze, np. czy trzeba się uczyć, by zostać pielęgniarką, pilotem, kierowcą, informatykiem, strażakiem, pracownikiem biura, recepcjonistą w hotelu? W jaki sposób umiejętności zdobyte w szkole wpływają na codzienne życie np. zakupy, spędzanie czasu wolnego itp.? Po zakończeniu pracy poproś dzieci o pogrupowanie karteczek według własnego klucza, a następnie przyklejenie pogrupowanych kartek na duży arkusz papieru lub tablicę.

Szkoły z różnych stron świata

Dla starszych dzieci: Naszykuj trzy duże arkusze papieru, na jednym napisz (ewentualnie narysuj) „szkoła”, a drugim „nauczyciel”, na trzecim „uczeń”. Podziel dzieci na trzy grupy, rozdaj arkusze i pisaki. Poproś, aby grupy odpowiedziały na pytania, odpowiednio:

- Co jest potrzebne, żeby działała szkoła?
- Co jest potrzebne nauczycielom, by dobrze uczyć?
- Co jest potrzebne dzieciom, by mogły chodzić do szkoły?

Odpowiedzi można na arkuszu zapisywać lub rysować. W razie potrzeby możesz pomóc uczniom korzystając z pytań pomocniczych, np. z czego składa się szkoła (z budynku, nauczycieli, dzieci)? Jak powinna być wyposażona szkoła, żeby można było przyjemnie i skutecznie się w niej uczyć? Jaki powinien być nauczyciel? Czego potrzebują dzieci, by pójść do szkoły?

Prawdopodobnie dzieci będą konstruować odpowiedzi na podstawie własnych doświadczeń, obserwacji swojej szkoły czy swojego szkolnego „ekwipunku”. Kiedy pomysły na odpowiedzi się wyczerpią, porozmawiaj z dziećmi na temat szkół w krajach Globalnego Południa. Obejrzyjcie zdjęcia szkół z różnych regionów Nepalu, Ghany, Indonezji, Gwatemali, Algierii, Peru, Mongolii i Tanzanii. Poproś, aby dzieci zastanowiły się, czego z ich punktu widzenia brakuje w oglądanych szkołach, a co jest podobne do szkół, do których sami chodzą.

Z młodszymi dziećmi obejrzyj prezentację szkół z różnych stron świata i omów pokrótce kolejne slajdy, omówcie wspólnie podobieństwa i różnice w stosunku do przedszkola, do którego uczęszczają dzieci.

Prawo do edukacji

Wyjaśnij, że choć każde dziecko na świecie ma prawo do edukacji, to jednak nie każde dziecko w uboższych krajach może chodzić do szkoły. Wynika to z tego z różnych powodów, np. w wielu wsiach nie ma żadnej szkoły, w szkołach brakuje podstawowego wyposażenia, toalet, wody, podręczników, zeszytów. W wielu małych szkołach pracuje tylko jeden nauczyciel, więc kiedy ta osoba zachoruje, nie ma kto uczyć. Wielu rodziców jest zbyt biednych, by zapłacić za szkołę, a nawet gdy szkoła jest bezpłatna, potrzebne są przecież odpowiednie ubrania (np. mundurek), buty, podręczniki, zeszyty. Czasami sytuacja rodziny jest tak trudna, że brakuje pieniędzy na jedzenie czy lekarstwa, a chorym i osłabionym dzieciom trudno się uczyć. Czasami dzieci zmuszone są do pracy, aby wesprzeć finansowo rodzinę. Zwykle, gdy rodzice mają kilkoro dzieci i nie stać ich na edukację wszystkich, w pierwszej kolejności kształceni są chłopcy.

Poproś starsze dzieci o kontynuację wcześniejszej pracy, poproś, aby uzupełniły rozpoczęte rysunki o rzeczy, których wcześniej nie narysowały/napisały, bo wydały się tak naturalne, że trudno je było wymyślić, np. posiadanie butów czy toalety w szkole.

Przykładowe odpowiedzi:

- szkoła: dzieci i nauczyciele, budynek, oświetlenie, toalety, woda, meble, ciepło, pomoce (np. tablica), mapy, modele, książki itp.
- nauczyciel: dzieci, książki, tablica, pomysły, wiedza, pomoce (np. globus), model człowieka, rzeczy do doświadczeń itp.
- dzieci: ubranie, buty, zeszyty, kanapki, książki, piórniki, tornister, farby, kredki itd.

Poproś o zaprezentowanie prac przez liderów grup, a następnie wyjaśnij, że Nepal jest bardzo biednym krajem, wielu dorosłych nie ma pracy, ale coraz bardziej rozwija się turystyka. Wielu ludzi z całego świata przyjeżdża do Nepalu, żeby wspinać się na najwyższe góry świata albo choćby tylko je zobaczyć. W związku z tym potrzebne są hotele, restauracje, przewodnicy, kierowcy. Dlatego ważna jest edukacja, w tym znajomość języków obcych.

Kto to jest turysta?

Porozmawiaj z dziećmi o tym, kim jest turysta. Po co turyści wyjeżdżają na wakacje? Co chcą zobaczyć? Dlaczego ludzie wyjeżdżają do innych krajów? (Przy okazji warto porozmawiać o tym, że nie wszyscy mogą wyjechać daleko, wielu ludzi na świecie nie wyjeżdża poza swoją najbliższą okolicę.) Turyści zwracają uwagę nie tylko na przyrodę: góry, morza, lasy, jeziora, ale ciekawi ich także kultura i sztuka. Oglądają zamki, świątynie, muzea, spacerują po starych miastach, oglądają obrazy i rzeźby. Słuchają też muzyki, próbują potraw danego kraju czy okolicy, poznają zwyczaje. Młodszym dzieciom możesz zasignalizować w skrócie poniższe informacje:

W Nepalu żyje około 50 grup etnicznych różniących się językiem, którym mówią, religią, wyglądem, zwyczajami czy zawodami, które wykonują. Poznaliśmy już Szerpów, zamieszkujących wyższe partie Himalajów. Drugą grupą, jaką poznamy, są Newarowie. Mieszkają oni w otoczonej górami Dolinie Katmandu. Katmandu jest stolicą Nepalu i przepięknym miastem, do którego ściągają tłumy turystów. Są tu przepiękne pałace i świątynie. Część z nich tworzyli rzemieślnicy z ludu Newarów. Budynki stworzone przez nich setki lat temu są jedną z głównych atrakcji turystycznych Nepalu. Na budynkach i przed nimi zobaczyć możemy przedstawienia bogów hinduistycznych.

Mandala

Rzecz, na którą turysta natknie się w Nepalu z pewnością, będzie też tworzona zarówno przez wyznawców buddyzmu, jak i hinduizmu mandala. Słowo mandala oznacza po prostu „koto”. Podstawową formą większości mandali jest kwadrat z czterema bramami zawarty w okręgu. Mandale są precyzyjnie usypywane z drobnego kolorowego piasku, a następnie niszczone. Niszczenie mandal zaraz po ich stworzeniu ma ułatwić zrozumienie prawdy, że wszystko przemija i kiedyś się kończy, dlatego trzeba najlepiej jak tylko można wykorzystywać każdą chwilę swojego życia.

Zachęć dzieci do stworzenia własnych mandali według schematu. Dzieci mogą pracować w grupach lub indywidualnie (im w większej grupie pracują dzieci, tym większa powinna być mandala). Mogą zrobić mandale trwałe np. narysowane kredkami, namalowane farbami czy wyklejone ziarenkami na podkładzie z plasteliny. W starszej grupie możesz zaproponować wykonanie nietrwałych mandali, można je wysypać np. ziarnami zbóż, kaszą, nasionami różnych roślin, suszonymi owocami np. jarzębiny czy bzu czarnego.

Zabawa *Machha machha bhyaguto*, czyli „Ryba i żaba”

Wyjeżdżając do innego kraju, możemy bardzo dużo zobaczyć, spróbować i nauczyć się mnóstwa rzeczy. Ale nawet nie wyjeżdżając, można „korzystać” z kultury innych narodów. Na przykład bawiąc się w gry i zabawy. Zaproponuj dzieciom nepalską zabawę w rybę i żabę.

Cel: schowanie palca w odpowiednim momencie

Zabawa przeznaczona jest dla dwóch osób. Dzieci dzielą się rolami – jedna osoba będzie rybakiem, a druga będzie przynosić rybę i żabę. Ryba to podniesiony do góry palec wskazujący, żaba – podniesiony kciuk. Wysuwamy palec wskazujący, poruszamy nim, zbliżając się do rybaka i mówimy „Machha, machha...”. Kiedy nasza dłoń jest już blisko rybaka, ten próbuje złapać rybę (nasz palec wskazujący) – wtedy my szybko zmieniamy go na żabę (kciuk). Zadaniem rybaka jest złapanie naszego palca, kiedy jeszcze „jest rybą”. Jeśli rybak zdąży schwytać palec wskazujący (rybę), zanim zamienimy go na kciuk (żabę), wtedy w kolejnej turze zamieniamy się rolami. Jeśli złapie kciuk, wtedy wszystko pozostaje bez zmian i gramy dalej. Zwróć uwagę dzieci, aby nie cofały ręki przed złapaniem, lecz skupiły się na tym, by w odpowiednim momencie zamienić rybę w żabę.